

Nr	Onderwerp Concept-RES	Bij blz	Wens of bedenking
1	Samenvatting (inhoud) <ul style="list-style-type: none"> • Twents bod • Wind en zon • Ambitie warmte 	4-5	<p>Het bod: 13 % is niet ingevuld. Wat wel is ingevuld is met voornemens. Deze gaan niet allemaal gerealiseerd worden. Hiermee is het bod o.i. niet realistisch. De doelstelling van 50 % van <u>huidige</u> elektriciteitsaanbod met duurzame technieken gaat voorbij aan toenemend gebruik van elektriciteit door elektrificatie van de samenleving. Ook dit draagt niet bij aan het realiteitsgehalte van het bod.</p> <p>Wind en Zon: - Inzet op kleine windmolens (1 MW) lijkt ons in het Twentse landschap een slechte – en niet rendabele keuze. Dit uitgaande van de huidige stand van de techniek en inzichten. Er zijn vijf van deze windmolens nodig tegenover één grote met een vermogen van 5 MW. Met (ruim) twee grote windturbines extra zijn de twaalf kleine niet nodig. Dit betekent minder benodigde locaties en bijbehorende verstoring van het landschap. Belangrijkste argument is dat kleine windmolens niet rendabel zijn.</p>
2	Samenvatting (proces) <ul style="list-style-type: none"> • Participatie • Wat heeft RES nodig • Vervolgstappen 	7	Participatie. Met name het betrekken van inwoners en lokale initiatieven is tot nu toe te weinig gebeurd. Dit leidt tot een grote uitdaging in de periode tot RES 1.0. Wens is om actief en breed aandacht te besteden aan de noodzaak van de energietransitie.
3	Verdeling gemeenten	10-11	Wij beperken ons in het commentaar tot het aandeel van de gemeente Borne. We zijn van mening dat dit te realiseren is binnen de gemeentegrenzen van Borne. Sterk punt vinden we dat iedere gemeente verantwoordelijk is voor het realiseren van het eigen bod. En daarbinnen in de loop van de tijd keuzes kan maken, zolang het bod maar gestand wordt gedaan.
4	1.1. Elektriciteit		
5	1.2. Warmte		
6	2.1. Bouwstenen <ul style="list-style-type: none"> • 1. Zon op dak • 2. Dorpsmolen • 3. Concentratie • 4. Rijkswegen • 5. Twentse Kracht • 6. Verdienmodel • 7. Warmtenet • 8. Biomassa en -gas • 9. Warmte platteland • 10. Aqua- en geothermie 		<p>Zon op dak. De aanname dat alle geschikte daken voor 2030 worden voorzien van zonnepanelen is optimistisch. Waarschijnlijk is dat niet haalbaar. In omgevingsvergunningen zou bij het aspect Bouwen de verplichting voor bedrijven moeten worden opgenomen dat gebouwen constructief geschikt moeten worden gebouwd om panelen te dragen. Voor aspect Milieu kan in vergunning en bij handhaving aandacht worden besteed aan energiebesparing, duurzame energieopwekking en het benutten van de mogelijkheid om panelen te plaatsen.</p> <p>Dorpsmolen: Een dorpsmolen is in Twente niet realistisch gezien de lage opbrengst van kleine molens, zeker in windluw Twente. Het concept van een dorpszonneveld, spreekt ons wel aan. Voor en door inwoners vergroot de acceptatie. Maar noem het dan in de RES geen dorpsmolen. Gebruik liever lokaal energieproject. Hier kunnen ook grotere windmolens onder vallen. Overigens is 12 lokale energieprojecten in Twente (minder dan 1 per gemeente) wel wat aan de zuinige kant.</p> <p>Concentratie en Rijkswegen (en in mindere mate de hele RES) hebben begrip en acceptatie nodig van omwonende inwoners (als de overheid dit niet wil doordrukken). Begin liever vandaag dan morgen met het verspreiden van de boodschap dat er op bepaalde plaatsen in Twente grote landschappelijke veranderingen op stapel staan.</p> <p>Lokale verdienmodellen. Het onderwerp projectontwikkeling komt op diverse plekken in de concept-RES aan de orde. We vinden het belangrijk dat mogelijke projectontwikkeling door inwoners en lokale bedrijven voorrang cq voorkeur heeft. Dit draagt bij aan de lokale economie en acceptatie van projecten. Zowel in Twente als daarbuiten is gebleken dat deze aanpak succesvol is. Dat mag wel duidelijker in de RES naar voren komen.</p> <p>Biomassa staat ter discussie. Zolang biomassa uit de regio komt en er niet meer wordt verbruikt dan ontstaat in de regio is inzet biomassa circulair. Onder deze voorwaarde kan GB90 zich vinden in de inzet van biomassa. In de definitieve RES moeten voorwaarden nader zijn uitgewerkt.</p>
7	2.2 Overige bronnen		De inzet van waterstof als energiedrager kan snel actueel (en rendabeler) worden. Meer aandacht hiervoor is op zijn plaats.
8	2.3. Infrastructuur		
9	2.4. Ruimtelijke kaders		Wij kunnen ons vinden in de beschrijving bij Ruimtelijke kaders. Wel merken wij op dat de strikte toepassing van de zonneladder het behalen van de doelen van de RES erg moeilijk, zo niet onmogelijk, maakt. Er blijven onvoldoende projecten over die rendabel te realiseren zijn. Kansrijke projecten in het (agrarisch) buitengebied worden

			vertraagd en gehinderd door toetsing aan dit kader. We pleiten voor herziening van de zonneladder om de energietransitie niet te vertragen.
10	3. Proces en analyse		Participatie met inwoners tot op heden is hierop weinig ingezet. Hierdoor wordt voor inwoners weinig concreet wat de RES voor hun gaat betekenen. Dit onderdeel zou in de concept-RES in concrete acties moeten worden uitgewerkt. Zowel vanuit de gezamenlijke gemeentes als door individuele gemeentes moet de dialoog met inwoners worden aangegaan en moet objectieve, heldere en betrouwbare informatie worden gegeven en met name nepnieuws worden ontkracht. Inwoners hebben nog onvoldoende een beeld van wat nodig is om de klimaatdoelen te halen.
11	4.1. Van concept naar RES		Een wens van ons is dat in de uitwerking naar de RES 1.0 ook (vertegenwoordigers van) inwoners volwaardig worden betrokken, naast vertegenwoordigers van gemeenten en (netwerk- en energie)bedrijven. Hierbij kan gekeken worden naar lokale energie-initiatieven of belangenverenigingen. Zodat inwoners een stem krijgen en betrokken worden in werkgroepen e.d.
12	4.2. Vragen aan het Rijk		
13	Overig / algemeen		